

MOTIVATION PÅ – OG FOR - ERHVERVSUDDANNELSERNE

LAILA LAGERMANN, PH.D., LIFESKILLS KONFERENCE, LØKKEFONDEN, 21. APRIL 2022

PRÆSENTATION

- Tidligere uddannet lærer
- Cand. pæd. i pædagogisk psykologi
- Ph.d. fra Aarhus Universitet
- Selvstændig uddannelses- og ungdomsforsker og konsulent www.lailalagermann.dk
- Foredragsholder
- Forfatter til artikler og bøger om inden for børne- og ungdomsliv, eksklusions- og inklusionsprocesser, unge og stress, unge på kanten af skole/samfund, etniske minoritetsunge i, på kant af og udenfor skolen, marginalisering og overskridelse af marginalisering, samt unges identitetsskabelse og sociale selvforståelse, m.m.
- Instruktør i stresshåndtering og -reduktion
- Ungerådgiver

AFSÆT FOR MIN FORKSNING

”Hvis vi som samfund virkelig ønsker at flere unge mennesker bliver længere i skole/uddannelse, er vi nødt til at lytte til dem, der finder skolen mindst overbevisende” (Smyth & Hattam, 2004: 193 – min oversættelse)

Det er gennem inddragelse af de børns og unges perspektiver, at vi finder sprækkerne til mulighederne for forandring...

DEMOTIVERENDE ADGANGSKRAV?

INDFØRELSEN AF ADGANGSKRAV

- ❖ I 2015 indførtes karakteren 2 i matematik og dansk som adgangskrav ved de erhvervsfaglige uddannelser (i 2016 indførtes et lignende adgangskrav på de gymnasiale uddannelser, hvor man i dag skal have et karaktergennemsnit på 5)
- ❖ En af begrundelserne for indførelsen af karakterkravet var, at regeringen på den måde håbede at højne fagligheden på de erhvervsfaglige uddannelser.
- ❖ Regeringen havde imidlertid ikke forholdt sig til, at man måtte forudse et betydeligt fald i antallet af erhvervsfagligt uddannede (blandt de unge under 25 år skete der med reformen et stort fald i tilgangen til grundforløbet).
- ❖ Ser man på de foregående år, inden indførelsen af reformen, opfyldte hver femte af de unge, der gennemførte en erhvervsuddannelse, ikke kravet om karakteren 2 i matematik og dansk og havde derfor med de nuværende adgangskrav slet ikke fået lov til at begynde.

(Lagermann, L. C. & Henningsen, I. (2015). *Diskriminerende adgangskrav på erhvervsuddannelserne*. Kronik i: *Politiken*. Den 8. juli 2015: <http://politiken.dk/debat/kroniken/article5582247.ece>)

RETROSPEKTIVT: HVIS MAN HAVDE HAFT KARAKTERKRAV PÅ ERHVERVSUDDANNELSERNE...

- ❖ Hver femte af de unge, der i 2011 **afsluttede** en erhvervsuddannelse, havde **ikke** bestået alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse, og ville således ikke have kunnet blive optaget på en erhvervsuddannelse uden ekstra prøver.
- ❖ På nogle uddannelser var andelen større. F.eks. opfyldte knap 30 pct. af de unge, der i 2011 gennemførte en sundhedsfaglig erhvervsuddannelse (bl.a. SOSU-assistenten), ikke karakterkravet, hverken efter 9. eller 10. klasse.
- ❖ Knap 45 pct. af de unge, som i 2002 afsluttede 9. klasse uden at bestå afgangsprøverne i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse, havde som ca. 24-årige (i 2011) gennemført en erhvervsuddannelse.
- ❖ Det nuværende karakterkrav ville altså have medført at en betydelig andel af de unge, som i dag gennemfører en erhvervsuddannelse, ikke umiddelbart ville kunne været blevet optaget på en erhvervsuddannelse.

Kilde: Kraka// i Lagermann & Henningsen, 2015)

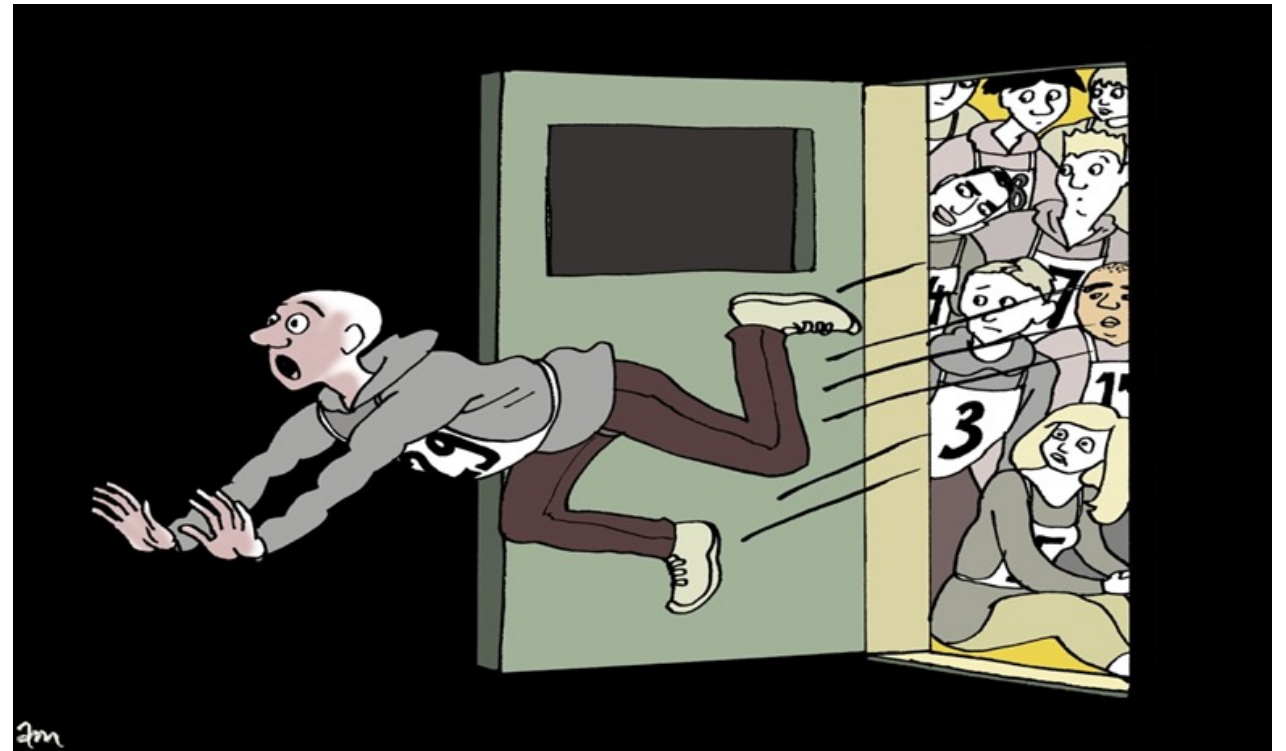

DISKRIMINERENDE ADGANGSKRAV

Adgangskravene på de erhvervsfaglige uddannelser ser imidlertid også ud til at have en etnisk slagside, idet de udelukker relativt flere elever med minoritetsetnisk baggrund

Med karakterkravet udelukker vi m.a.o. unge, som ville have kunnet gennemføre en erhvervsuddannelse OG unge med minoritetsbaggrund er overrepræsenteret i den gruppe.

(Lagermann & Henningsen, 2015)

SPØRGSMÅL TIL UDDANNELSESPOLITIKERNE

- ❖ I hvor høj grad kan matematik- og danskarakterer i 9. klasse forudsige, om man kan gennemføre en ungdomsuddannelse? Generelt og specifikt for de enkelte uddannelser?
- ❖ Hvad er sammenhængen mellem adgangskrav og hhv. køn, herkomst og socioøkonomisk baggrund?
- ❖ Hvad er sammenhængen mellem adgangskrav og gennemførelse af en erhvervsuddannelse generelt? Og når man ser på eleverne opdelt efter køn, herkomst og socioøkonomisk baggrund (indirekte diskrimination)?

Og endelig:

- ❖ De sidste mange år har man forsøgt at motivere til erhvervsuddannelser ved at "tale" disse uddannelser op, men måske denne snak bør afspejles i praksis nede i grundskolen (i modsætning til, hvordan det ser ud i dag)?

MOTIVATION OG TRIVSEL PÅ ERHVERVSUDDANNELSERNE

HVORNÅR OPLEVER I, AT DE UNGE ENGAGERER SIG?

MOTIVATION OG TRIVSEL

Vi ved fra motivationsforskningen, at menneskers *trivsel* og *motivation* afhænger af at blive mødt på overordnet set tre psykologiske behov:

- ❖ Selvbestemmelse
- ❖ Kompetence
- ❖ Samhørighed

Deci, E. L. & Richard M. Ryan, (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester, NY: University of Rochester Press.

VEJE TIL OPLEVELSER AF SELVBESTEMMELSE

- Vis at faget er vigtigt, og gør det vedkommende (Klinge, 2017 i Ravn, 2021)
- Forfølg ofte de unges initiativer (ibid.)
- Vær lydhør og forsøg at sætte dig i de unges sted (ibid.)
- Begrund dine krav og de regler, der håndhæves (ibid.)
- Brug negativ emotionalitet som brugbar information (ibid.) – **vær nysgerrig! og se adfærdsledelse som et undervisningsanliggende** (Lagermann, 2022, in press)

VEJE TIL OPLEVELSER AF KOMPETENCE

- Struktur præget af klare og meningsfulde retningslinjer og mål (Klinge, 2017 i Ravn, 2021)
- Vær sikker på, at de/den unge har forstået opgaven (ibid.)
- Giv informativ og anerkendende feedback (ibid.)
- Udvis høje og **positive forventninger** (Lagermann, 2019)

VEJE TIL OPLEVELSER AF SAMHØRIGHED

- Værdsættelse af, respekt og omsorg for alle unge (Klinge 2017, i Ravn, 2021)
- More sig sammen (ibid.)
- Udvis interesse i hver enkelt (Grolnick & Ryan 1989, i Ravn 2021 s. 252)
- Lad hver ung opleve, at der er brug for ham eller hende (Klinge, 2017 i Ravn, 2021)
- Skæld mindre ud (Klinge, 2017 i Ravn, 2021)
- **Samhørighedsskabende didaktikker** (Lagermann, 2022, *in press*)

BEHOVENE FOR SELVBESTEMMELSE, KOMPETENCE OG SAMHØRIGHED

NÅR BEHOVENE <u>IKKE</u> UNDERSTØTTES	NÅR BEHOVENE UNDERSTØTTES
<ul style="list-style-type: none"> • Apati (ligegyldighed) • Oprørskhed og vrede • Kedsomhed • Ængstelse • Fremmedgørelse • Ingen internalisering – dvs. at regler og normer ikke accepteres og følges	<ul style="list-style-type: none"> • Større engagement • Villighed til at engagere sig i mindre interessante opgaver • Trivsel • Vedholdenhed • Kreativitet • Internalisering

TAK FOR I DAG!

Laila Colding Lagermann

Skole-, uddannelses- og ungdomsforsker,
Ph.d.

Forfatter, konsulent, foredragsholder og
instruktør i stresshåndtering og -reduktion

+45 22 11 43 65

info@lailalagermann.dk

www.lailalagermann.dk

